

Tema 2.

L'educació especial en el marc de la LOGSE. El seu desenvolupament normatiu. El concepte d'alumnes amb necessitats educatives especials.

Índex

1.	INTRODUCCIÓ.....	2
2.	MARC LEGISLATIU.....	3
3.	L'EDUCACIÓ A L'ESTAT ESPANYOL DES DEL 1970 AL 1990	4
4.	L'EDUCACIÓ ESPECIAL EN EL MARC DE LA LOGSE (1990)	5
5.	L'EDUCACIÓ ESPECIAL EN ELS MARCS POSTERIORS A LA LOGSE	7
	5.1. LOE I LOMCE	7
	5.2. LEC I DECRET 150	8
6.	EL CONCEPTE D'ALUMNES AMB NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS	9
	6.1. RECORREGUT HISTÒRIC	9
	6.2. EVOLUCIÓ SEGONS LES NORMATIVES	10
	6.2.1. LOGSE.....	10
	6.2.2. LOE.....	10
	6.2.3. LOMCE.....	10
	6.2.4. DECRET 150/2017	11
7.	CONCLUSIÓ.....	13
8.	BIBLIOGRAFIA	13
9.	WEBGRAFIA.....	14
10.	ESQUEMA	15
11.	GLOSSARI.....	16

1. INTRODUCCIÓ

En aquest tema desenvoluparem l'educació especial dins dels diferents marcs educatius que hem tingut en els darrers cinquanta anys en l'àmbit espanyol i català.

L'educació especial ha estat inclosa dins dels marcs legislatius i cada cop ha anat guanyant més pes dins de les Lleis, els conceptes, els moviments i les implicacions educatives i socials.

Nosaltres com a mestres de l'educació especial hem de conèixer de primera mà quins han estat els inicis de l'educació especial i tots els canvis que han anat succeint per adonar-nos que l'educació no és quelcom inamovible. L'educació s'ha d'ajustar a la realitat social, econòmica i cultural de cada moment.

Gràcies a tots els canvis que s'han anat aconseguint de mica en mica, actualment tenim una escola inclusiva. Basant-nos en l'actual Llei 12/2009 del 10 de juliol, d'educació i del Decret 150/2017 del 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el sistema educatiu inclusiu aquest model implica assolir la diversitat dels infants, entendre-la com un valor positiu i enriquidor. Tot això, implica que nosaltres, com a professionals de l'educació hem de fer que les escoles siguin per a tothom, que tot l'alumnat hi pugui participar i aprendre en els mateixos entorns educatius.

2. MARC LEGISLATIU

Abans de desenvolupar les diferents lleis educatives que hem tingut a Espanya i Catalunya cal esmentar el marc normatiu i el desplegament que es fa d'aquestes.

Totes les societats necessiten un conjunt de normes que donin certes garanties als individus en la seva relació amb la resta de membres de la societat. Aquestes normes han de facilitar la convivència i han d'ajudar a resoldre els conflictes inherents a les relacions entre persones.

La Llei és el conjunt de normes escrites elaborades i aprovades per organismes creats específicament amb aquest propòsit.

El rang de les lleis dins del nostre país és el següent:

- **Constitució:** és la norma que té un rang més gran dins del conjunt de normes.
- **Lleis orgàniques:** són les que regulen aspectes amb una rellevància especial. Per ser aprovades necessiten un consens de les Corts.
- **Lleis ordinàries:** aquelles que regulen la resta de matèries que no són regulades per les lleis orgàniques.
- **Decret legislatiu:** són les normes creades pel Govern a petició de les Corts. Ocupen el mateix rang que les lleis ordinàries.
- **Decret llei:** són la normativa amb rang de llei elaborada pel Govern per iniciativa pròpia i d'una manera provisional per motius extraordinaris i urgents.

3. L'EDUCACIÓ A L'ESTAT ESPANYOL DES DEL 1970 AL 1990

A la *Ley General de Educación* del 1970, l'educació especial s'entenia com un sistema educatiu paral·lel al sistema educatiu ordinari. Tenia les seves normes i el seu currículum. Es van crear les aules d'educació especial dins dels centres ordinaris.

L'any 1975 es va crear El *Instituto Nacional de Educación Especial*. Va ser el primer organisme autònom depenent del *Ministerio de Educación* que va crear el primer pla estatal en matèria d'educació especial.

L'any 1978 dins del *Plan Nacional de Educación Especial* s'estableixen les característiques, aspectes qualitius, quantitius i els objectius del Pla on es destaquen la integració escolar, la sectorització dels serveis, l'atenció multiprofessional i la individualització dels aprenentatge.

L'any 1982 es crea la *Ley 13/1982 de Integración Social del Minusválido*, on s'estableixen els principis bàsics d'atenció a les persones amb discapacitat.

L'any 1985 es publica el *Real Decreto 334/1985 de Ordenación de la Educación Especial*, on es manifesta que el currículum d'educació especial s'ha de basar en el currículum de l'escola ordinària tenint en compte les característiques individuals que presenti cada alumne. Podem dir que aquest Decret marca l'inici del programa d'integració a Espanya.

A nivell de Catalunya cal destacar l'any 1981 on es va promulgar el Reial Decret 1010/1981, del 27 de febrer, que va marca el traspàs de les funcions i serveis del Ministerio de Cultura a la Generalitat de Catalunya.

l'any 1982 amb la creació de la Llei d'Integració Social dels Disminuïts, que vol lluitar pels principis per a la dignitat de les persones discapacitades, principalment en l'àmbit escolar i professional.

4. L'EDUCACIÓ ESPECIAL EN EL MARC DE LA LOGSE (1990)

El canvi de la societat i de l'economia va posar de manifest la necessitat d'una reforma del sistema educatiu.

La LOGSE va respondre a aquesta reforma educativa i va modificar la concepció que hi havia de l'educació especial fins aleshores.

Es va fer èmfasi en l'atenció als alumnes amb necessitats educatives especials (ACNEE) i es parlava de la integració educativa d'aquests alumnes en centres d'educació ordinaris.

Són d'especial rellevància els següents articles:

- Article 36: l'educació es regirà pels principis de normalització i integració escolar.
- Article 37: l'escolarització en unitats o centres d'educació especial només es duran a terme quan aquestes necessitats dels alumnes no puguin ser ateses pel centre ordinari.

L'any 1995 amb el *Real Decreto 696/1995 de Ordenación de la Educación de los Alumnos con Necesidades Educativas Especiales* es va regular dins l'àmbit normatiu, els alumnes que presenten necessitats educatives de recolzament educatiu (ACNEAE) i va incloure:

- Alumnes amb Necessitats Educatives Especials (ACNEE) ja siguin necessitats educatives especials temporals o permanents
- Alumnes amb altes capacitats intel·lectuals
- Alumnes d'integració tardana en el sistema educatiu

Es va voler garantir l'escolarització dels ACNEE en centres d'educació ordinaris sempre que es pogués donar una resposta a les necessitats dins de l'escola i en cas de no ser així, es proposaria l'escolaritat en centres d'educació especial.

Posteriorment es van desplegar diverses ordres que regulaven els procediments d'avaluació i d'escolarització:

- Ordre 14/1996: va regular el procediment per la realització de l'avaluació psicopedagògica i el dictamen d'escolarització dels alumnes amb ACNEE.
- Ordre 24/ 1996: va regular el procediment per a flexibilitzar el període d'escolarització obligatòria dels alumnes amb ACNEE associats a condicions personals de sobredotació.
- Resolució 29/1996 es va relacionar amb la resposta educativa a ACNEE dels alumnes amb sobredotació.

5. L'EDUCACIÓ ESPECIAL EN ELS MARCS POSTERIORS A LA LOGSE

5.1. LOE I LOMCE

La *Ley Orgánica 2/2006, del 3 de Mayo, de educación* (LOE), va incloure nous aspectes relacionats amb l'educació especial. Els seus trets característics són:

- La qualitat de l'educació per a tot l'alumnat amb independència de les seves condicions i circumstàncies.
- L'equitat que garanteixi la igualtat d'oportunitats, la no discriminació i la inclusió educativa com a elements compensadors de desigualtats personals.
- La flexibilitat per adaptar l'educació a la diversitat d'aptituds, interessos, expectatives i necessitats de l'alumnat.
- Modifica el concepte d'alumnes amb necessitats educatives de suport educatiu (NESE) que engloba als alumnes amb necessitats educatives especials (discapacitats o trastorns greus de conducta) i altres grups d'alumnes amb altres necessitats.
- Només els alumnes que no puguin ser atesos en l'escola ordinària, assistiran a un centre d'educació especial.

L'any 2013, la LOMCE reforma la LOE i amplia el tipus d'alumnes que poden presentar NESE, incloent als alumnes amb trastorns per dèficit d'atenció i hiperactivitat (TDAH).

5.2. LEC I DECRET 150

L'any 2009 es desplega a Catalunya la Llei 12/2009 del 10 de juliol, d'educació (LEC). És la llei que afecta a la nostra autonomia. És una regulació pròpia i singular realitzada a partir de les competències de l'autogovern de Catalunya.

La finalitat d'aquesta llei és crear un marc institucional estable i adequat per a la millora sistemàtica de la qualitat del sistema educatiu català.

Dos dels articles més rellevants són:

- Article 3: els alumnes tenen dret a rebre una educació integrada, orientada al ple desenvolupament de la personalitat, amb respecte als principis democràtics de la convivència i dels drets i les llibertats fonamentals.
- Article 86: els serveis educatius han de proporcionar suport i assessorament als centres educatius. Tenen diverses funcions d'acord cadascun dels casos.

L'any 2017 s'aprova el Decret 150/2017 del 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. En aquest decret s'especifica que tots els alumnes són subjectes de l'atenció educativa. Els alumnes amb necessitats educatives especials (NEE) s'escolaritzen en centres ordinaris, en l'etapa obligatòria.

Es proposen mesures i suports per donar una resposta a la intervenció amb els alumnes amb NESE. Aquestes mesures i suports s'organitzen de menys a més intensitat:

- Universal: per a tots els alumnes en tots els entorns, són accions preventives i proactives.

- Addicionals: fan una atenció específica als aprenentatges, accions flexibles, temporals i preventives.
- Intensius: tenen en compte les singularitats individuals, accions d'alta intensitat i llarga durada.

6. EL CONCEPTE D'ALUMNES AMB NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS

6.1. RECORREGUT HISTÒRIC

Al llarg de la història de l'educació especial els infants amb discapacitats i necessitats educatives específiques han passat de ser subjectes no educables dins d'una visió mèdica a considerar-se alumnes amb drets i que són educables.

El concepte NEE apareix per primera vegada amb l'informe Warnock (1978), introduint una nova concepció en l'educació especial. Considera que *“toda persona deficiente, al margen de la gravedad de su dificultad, no debe ser considerado ineducable. La educación es un bien al que todos tienen derecho y por tanto los fines de la educación son los mismos para todos, independientemente de las ventajas o desventajas de cada uno.”*

Se sustenta en dues finalitats:

- Augmentar el coneixement que la persona té del món en el que viu, la seva comprensió i la pròpia responsabilitat en ell.
- Proporcionar tota la independència i autoestima, ensenyant-los el necessari perquè trobin feina i pugui dirigir la seva vida.

L'any 1994 es realitza la Conferència Mundial relacionada amb les Necessitats Educatives Especials, anomenada "Declaració de Salamanca". En aquesta declaració es van signar els principis, valors, línies polítiques i principis pràctics relacionats amb l'educació de les persones amb necessitats educatives especials (NEE).

6.2. EVOLUCIÓ SEGONS LES NORMATIVES

6.2.1. LOGSE

La *Ley Orgánica, del 3 de Octubre de 1990, General del Sistema Educativo* (LOGSE) introdueix el concepte Necessitats Educatives Especials (NEE). Els infants i joves ja no són anomenats deficients, disminuïts, minusvàlids, etc.

6.2.2. LOE

A la *Ley Orgánica 2/2006, del 3 de Mayo, de educación* (LOE), neix el concepte d'alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu i, dins d'aquests hi ha els alumnes amb necessitats educatives especials.

Es consideren els alumnes que necessiten atenció educativa específica derivada de discapacitats o trastorns greus de conducta.

També trobem dins els alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu, els alumnes amb altes capacitats intel·lectuals, alumnes d'integració tardana al sistema educatiu i alumnes amb dificultats específiques d'aprenentatge.

6.2.3. LOMCE

La *Ley Orgánica 8/2013, del 9 de Diciembre, para la mejora de la calidad educativa* (LOMCE), proposa recursos pels alumnes que requereixen atenció educativa especial amb l'objectiu d'aconseguir la inclusió.

L'Article 79 esmenta que l'escolarització de l'alumnat que presenti dificultats d'aprenentatge es regirà pels principis de normalització i inclusió i assegura la no discriminació i igualtat efectiva en l'accés i permanència en el sistema educatiu.

Actualment l'educació en matèria dels alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu, esmenta que l'Administració educativa ha d'assegurar els recursos necessaris per a que els alumnes que requereixen atenció diferent a l'ordinària, puguin assolir el màxim desenvolupament possible de les seves capacitats personals.

6.2.4. DECRET 150/2017

Aquest Decret desplega la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, dona continuïtat a les actuacions desenvolupades pel Departament d'Educació basades en els principis d'inclusió, normalització, escola per a tots, sectorització de serveis i atenció personalitzada, i té en compte la normativa vigent, les orientacions dels organismes

internacionals, els avenços de la recerca en educació, la tradició pedagògica de Catalunya i les pràctiques de referència de molts professionals i centres educatius.

Estableix també un nou marc de referència, perquè tots els centres del Servei d'Educació de Catalunya, i la comunitat educativa en general.

Es vol garantir que els centres educatius siguin inclusius, mitjançant l'establiment de criteris que orientin l'organització i la gestió dels centres; l'ordenació de mesures i suports per a l'atenció educativa i per a la continuïtat formativa de tots i cadascun dels alumnes, i la diversificació de l'oferta de

serveis dels centres d'educació especial per esdevenir, també, centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos per als centres educatius ordinaris a fi de completar la xarxa de suports a l'educació inclusiva.

A fi d'orientar la previsió del tipus i de la intensitat de suports que es puguin requerir, es consideren alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu:

- Els alumnes amb necessitats educatives especials associades a discapacitats físiques, intel·lectuals o sensorials, trastorns de l'espectre autista, trastorns greus de conducta, trastorns mentals, i malalties degeneratives greus i minoritàries.
- Els alumnes d'origen estranger amb necessitats educatives derivades de la incorporació tardana al sistema educatiu, de la falta de domini de la llengua vehicular dels aprenentatges i de l'escolaritat prèvia deficitària.
- Els alumnes amb necessitats educatives derivades de situacions socioeconòmiques i socioculturals especialment desfavorides.
- Els alumnes amb trastorns d'aprenentatge o de comunicació, entesos, aquests últims, com a trastorns que afecten l'adquisició i l'ús funcional del llenguatge.
- Els alumnes amb altes capacitats derivades de la superdotació intel·lectual, els talents simples i complexos i la precocitat.
- Els alumnes amb risc d'abandonament escolar prematur.

7. CONCLUSIÓ

Amb el desenvolupament d'aquest tema hem pogut veure que la història de l'educació especial ha patit molts canvis significatius al llarg dels anys i sobretot durant el darrer segle.

Actualment, el Decret 150/2017 marca els principis del nostre sistema educatiu a partir de la normalització, l'èxit per a tots, la sectorització de serveis i la personalització dels aprenentatges.

Com a mestres hem de conèixer dins el marc legal amb el que treballem i quins són els serveis que ens poden ajudar a l'hora de desenvolupar la nostra acció educativa per tal de vetllar per l'autonomia personal dins d'un sistema educatiu inclusiu.

8. BIBLIOGRAFIA

- Constitución Espanyola. Article 49.
- Ley Orgánica General del Sistema Educativo, del 3 de Octubre de 1990, Ley educativa Española (LOGSE).
- Ley Orgánica 2/2006, del 3 de Mayo, de Educación (LOE).
- Ley Orgánica 8/2013, del 9 de Diciembre, para la Mejora de la Calidad Educativa (LOMCE).
- Estatut d'Autonomia de Catalunya, 2006.
- Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació.
- Decret 150/2017, del 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

9. WEBGRAFIA

- Informe Warnock:
<https://pdfs.semanticscholar.org/1d03/62c1713e075c2dba48f95f83e6195bc8e7d9.pdf>
- Declaració de Salamanca:
https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000098427_spa
- LOE:
<https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-7899-consolidado.pdf>
- LOMCE:
<https://www.boe.es/buscar/pdf/2013/BOE-A-2013-12886-consolidado.pdf>
- Estatut d'Autonomia de Catalunya:
<https://web.gencat.cat/ca/generalitat/estatut/estatut2006/>
- LEC:
http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/normativa/normativa-educacio/lec_12_2009.pdf
- Decret 150:
<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/7477/1639866.pdf>

10. ESQUEMA

1. **Marc normatiu de lleis: constitució, llei orgànica, llei ordinària, decret legislatiu i decret llei.**
2. **L'educació a l'Estat Espanyol des del 1970 fins el 1990**
 - 2.1. 1970 *Ley General de Educación*
 - 2.2. 1975 *Creación del Instituto Nacional de EE*
 - 2.3. 1978 *Plan nacional d'EE: característiques*
 - 2.4. 1982: *Ley 13/1982 Integración Social del Minusválido*
Catalunya:
 - 2.5. 1982 Llei Integració Social dels disminuïts
3. **L'Educació especial en el marc de la LOGSE**
 - ACNEE
 - Articles 36 i 37
4. **L'educació especial en els marcs posteriors a la LOGSE**
 - 4.1. LOE i LOMCE
 - LOE trets característics són: qualitat, equitat, flexibilitat. Modificació concepte NESE (discapacitats, trastorns greus de conducta, altres grups amb necessitats).
 - LOMCE (2013): reforma la LOE i amplia el tipus d'alumnes que poden presentar NESE. Inclou als alumnes amb TDAH.
 - 4.2. Catalunya: LEC i Decret 150
 - LEC (2009): els alumnes tenen dret a rebre una educació integrada, orientada al ple desenvolupament de la personalitat, amb respecte als principis democràtics de la convivència i dels drets i les llibertats fonamentals.
 - Decret 150/2017: mesures i suports universals, addicionals i intensius
5. **El concepte d'alumnes amb necessitats educatives especials**
 - 5.1. Recorregut històric: Informe Warnock i Declaració de Salamanca
 - 5.2. Actualment: Decret 150/2017

11. GLOSSARI

Educació especial.	Equitat.
Història de l'educació especial.	Centres d'educació ordinaris.
Lleis educatives.	Centres d'educació especial.
LOGSE.	Discapacitat.
LOE.	Trastorns.
LOMCE.	TDAH.
LEC	Incorporació tardana.
Decret 150.	Altes capacitats.
Atenció inclusiva.	Situació de malaltia.